

Djuravdelningen

Vägledning för offentlig djurskyddskontroll

Foto: Josefine Bjerking

Fastställt den 13 december 2022

Versionshistorik

Version	Datum	Beskrivning	Signatur	Ändring gjord av
0.1	2022-12-13	Grundversion beslutad	AC	

Innehåll

1 Inledning.....	5
1.1 Syfte med denna kontrollvägledning.....	5
1.2 Beskrivning av kontrollområde.....	5
1.3 Syfte med kontrollen.....	6
2 Kontaktfunktioner/ kontaktpersoner.....	8
2.1 Kontaktfunktioner/kontaktpersoner vid Jordbruksverket.....	8
2.2 Information om andra lämpliga kontaktpersoner/myndigheter/organ.....	8
3 Definitioner.....	11
3.1 Offentlig kontroll.....	11
3.2 Operativ kontroll.....	11
3.3 Kontrollvägledning.....	11
3.4 Kontrollobjekt.....	11
3.5 Kontrollpunkter.....	11
3.6 Grundvillkor.....	12
4 Tillämplig lagstiftning.....	13
4.1 Kort beskrivning av regelverket.....	13
5 Ansvarsfördelning inom kontrollområdet.....	14
5.1 Beskrivning av Jordbruksverkets ansvar.....	14
5.2 Övergripande beskrivning av övriga myndigheters ansvar.....	14
6 Kontrollobjekten.....	15
6.1 Kort beskrivning av kontrollobjekten och deras verksamhet.....	15
7 Riskanalys.....	16
7.1 Den operativa kontrollen ska grundas på riskanalys.....	16
8 Hur förbereds den operativa kontrollen?.....	17
8.1 Genomgång av resultatet av riskanalysen.....	17
8.2 Framtagande av checklista/ kontrollprotokoll med kontrollpunkter.....	17
8.3 Möjligheter till samordnad operativ kontroll inom myndigheten/organet.....	17
8.4 Centrala register tillgängliga för den operativa kontrollen.....	18
8.5 Förberedelse inför kontrolltillfället.....	19
9 Genomförande av den operativa kontrollen.....	20
9.1 Föranmälan.....	20
9.2 Provtagning och analys.....	21
9.3 Dokumentationskrav.....	21
9.4 Problem som kan uppstå vid kontrollen.....	22

10	Hantering av brister som konstateras vid den operativa kontrollen	24
10.1	Kontrollmyndighetens ansvar att följa upp brister	24
10.2	Vilka brister som bör innebära ett förnyat besök (toleransnivå etc.)	24
10.3	Förelägganden	25
10.4	Rättelse på enskilds bekostnad	28
10.5	Beslut om djurförbud	28
10.6	Beslut om omhändertagande av djur	33
10.7	Sanktionsavgifter	35
10.8	Omedelbar verkställighet av beslut	36
10.9	Överprövning av beslut	36
10.10	Åtalsanmälan	36
11	Grundvillkor	37
11.1	Rapport om grundvillkor	37
12	Jordbruksverkets behov av uppföljning	38
12.1	Generell beskrivning av behovet	38
12.2	Lämplig form för återrapportering	38
13	Avsnitt om kontrollpunkter	39
13.1	Kontrollpunkterna	39
14	Ytterligare information	42
14.1	Nyhetsbrev	42
14.2	Samverkan inom kontrollområdet	42
14.3	Faktabas	42

1 Inledning

Jordbruksverket vill med denna vägledning underlätta för dem som planerar och utför den offentliga kontrollen av djurskydd. Vägledningen vänder sig främst till personal vid kontrollmyndigheter som utför djurskyddskontroller. Vägledningen består av en allmän del som ger övergripande vägledning av djurskyddskontrollen. Den allmänna delen gäller för alla djur som hålls av människan. I bilagorna finns de djurslagsspecifika vägledningarna som kompletterar den allmänna delen och gäller specifikt för det aktuella djurslaget. Bilagorna utgår från de djurslagsspecifika checklistor som ska användas vid kontrollerna.

Vägledningen är beslutad av Jordbruksverket. Jordbruksverkets vägledning är inte rättsligt bindande, utan innehåller exempel och rekommendationer som kan vara till hjälp vid bedömning och tillämpning av lagstiftningen samt för hur kontroll enligt gällande lagstiftning kan bedrivas. Om en bestämmelse blir föremål för bedömning i domstol, till exempel om ett myndighetsbeslut i ett ärende överklagas eller vid åtal för brott mot djurskyddslagen, blir domstolsavgörandet vägledande för tolkningen av den bestämmelsen. Även EU-domstolens avgöranden är vägledande vad gäller tolkningen av bestämmelser i EU:s rättsakter.

Jordbruksverket ska varje år redovisa statistik om, och en analys av hur, djurskyddskontrollen och myndigheternas övriga djurskyddsarbete fungerar i en nationell djurskyddsrapport till Regeringskansliet.

1.1 Syfte med denna kontrollvägledning

Jordbruksverket vill med denna kontrollvägledning ge råd och stöd åt dem som planerar och utför den operativa kontrollen inom djurskyddsområdet.

Målsättningen är att på ett samlat ställe tillhandahålla information om kontrollområdet, till exempel gällande regelverk, kontaktpersoner, ansvarsfördelning, genomförandet av den operativa kontrollen.

När vi i löpande text använder tilltalet ”du” syftar vi till länsstyrelsens personal som utför djurskyddskontroller.

1.2 Beskrivning av kontrollområde

Inom kontrollområdet offentlig djurskyddskontroll kontrolleras efterlevnaden av djurskyddslagstiftningen.

Djurskyddskontrollen är också en del av kontrollen inom foder- och livsmedelskedjan som ska säkerställa att konsumenterna får säkra och trygga livsmedel som är producerade enligt lagstiftningens krav.

Kontrollområdet omfattar alla djur som hålls av människan. Djurskyddskontrollen omfattar därför utöver produktionsdjuren också bl.a. sällskapsdjur, försöksdjur, pälsdjur, djur i vilthägn, djur på cirkus och i djurparker.

Det är i huvudsak länsstyrelserna som ansvarar för den operativa kontrollen inom djurskyddsområdet medan Livsmedelsverket ansvarar för delar av djurskyddskontrollen på slakterierna. Den här vägledningen omfattar inte Livsmedelsverkets ansvar för kontroll på slakterier. Det området finns i en egen vägledning som är beslutad av Jordbruksverket.

Denna vägledning omfattar endast rutinkontroll och kontroll efter klagomål, inte länsstyrelsernas hantering av tillstånd och godkännanden.

Länsstyrelserna har tillsammans med Jordbruksverket tagit fram ett handläggarstöd gällande förprovning. Detta handläggarstöd heter ”Handläggning av ärenden om förprovning” och finns tillgängligt på Ciceronen.

1.3 Syfte med kontrollen

Kontrollens syfte är att säkerställa att djurskyddslagstiftningen efterlevs. Den svenska djurskyddslagstiftningen syftar till att säkerställa att djur i Sverige har ett gott djurskydd. Den syftar också till att främja en god djurvälstånd och respekt för djur. Med god djurvälstånd menar man i djurskyddslagstiftningen att djur ska må fysiskt och psykiskt bra. Den som äger, sköter eller hanterar djur ansvarar för att djuren har det bra. Att djurskyddslagstiftningen efterlevs är framför allt viktigt för djurvälståndet och bidrar till en bättre djurhälsa, men är också viktigt för att upprätthålla allmänhetens förtroende för svensk djurhållning och livsmedelsproduktion.

När gällande lagstiftning inte följs ska länsstyrelserna vidta de åtgärder som behövs för att djurhållaren ska åtgärda bristerna och följa lagstiftningen. Den vanligaste åtgärden är påpekanden av brister i kontrollrapporter där djurhållaren frivilligt åtar sig att åtgärda bristerna inom en viss tid. Andra åtgärder är bl.a. förelägganden att avhjälpa brister i djurskyddet som även kan förenas med vite eller rättelse på den enskildes bekostnad. Vid allvarliga brister i djurskyddet kan det även bli aktuellt att besluta om omhändertaganden av djur och beslut om djurförbud. Om djurskyddsbestämmelser inte följts kan det bli aktuellt med åtalsanmälningar om brott.

1.3.1 Olika typer av kontroller

Rutinkontroll

Rutinkontroll omfattar den planerade kontroll som länsstyrelsen utför. Den omfattar kontroll av objekt som valts ut med riskklassificering som grund och de objekt som valts ut slumpmässigt.

Grundvillkorskontroll

Kontrollen omfattar kontroll av samtliga grundvillkor som rör djurskydd. Kontrollobjekten har valts ut av länsstyrelsen efter en kombination av slumpmässigt urval och riskanalys.

Kontroll efter klagomål

Kontroll som länsstyrelsen genomför efter att ha fått information från veterinär, från allmänhet eller på annat sätt, som leder till att myndigheten beslutar sig för att utföra en offentlig kontroll.

Kontroll ska göras då det finns anledning att anta att djurskyddslagstiftningen eller beslut fattade med stöd av den inte efterlevs. En anledning kan vara klagomål från allmänheten. När ett klagomål kommer in till myndigheten bör uppgifternas omfattning och allvarlighetsgrad bedömas av länsstyrelsen. På så sätt kan även ärenden som skapas via ett klagomål ingå i riskvärderingen av länsstyrelsens verksamhet. Länsstyrelsen bör därför ha en strategi för att hantera klagomålsärendena för att hålla en lämplig balans mellan rutinkontroller som är riskbaserade och övriga kontroller efter klagomål.

Kontroll efter information från officiella veterinärer (OV)

Kontroll som genomförs efter att information inkommit om bristande djurhållning som upptäckts i samband med slakt. Kontroll kan ske genom kontroll på plats hos djurhållaren eller administrativt från kontoret.

Kontroll innan godkännande/tillstånd

Kontroll som genomförs inför prövning av tillstånd enligt 6 kap. 4 § djurskyddslagen, godkännanden för offentlig förevisning och inbesiktning av cirkus.

Kontroll som ursprungligen inte var planerad

Kontroll för att följa upp brister som konstaterats vid en tidigare kontroll. Den första kontrollen kan ha varit en rutinkontroll, en kontroll efter klagomål eller en kontroll inför godkännande/tillstånd. Kontrollen kan ske genom en förnyad kontroll på plats eller administrativt från kontoret. Begreppet har i EU:s Kontrollförordning ersatt det som tidigare kallades ”uppföljande kontroll/extra offentlig kontroll”.

2 Kontaktfunktioner/ kontaktpersoner

2.1 Kontaktfunktioner/kontaktpersoner vid Jordbruksverket

Det är djurvälståndsenheten som ansvarar för denna vägledning.

På Jordbruksverket är det främst djurvälståndsenheten och försöksdjursenheten på Djuravdelningen som arbetar med kontrollområdet för djurskydd. Grundvillkor hanteras av kontrollsamordnarenheten på EU-stödsavdelningen.

För dessa områden används plattformen Ciceronen för utbyte av information. På Ciceronen finns sidorna Djurskydd och kontroll samt Handläggargröd för Stödadministration,

För att komma i kontakt med djurvälståndsenheten, försöksdjursenheten eller kontrollsamordnarenheten kan du även ringa eller mejla oss.

Webbplats: <https://jordbruksverket.se/>

Telefonnummer: 0771-223 223

E-post: djurvalfard@jordbruksverket.se

forsoksdjur@jordbruksverket.se

kontrolljordbrukarstod@jordbruksverket.se

Om det uppstår problem med sidan Djurskydd och kontroll på Ciceronen eller med utbildningen KuDoS, ska du som handläggare skriva till: djurskyddochkontroll@jordbruksverket.se

Vid problem med Djurskyddskontrollregistret (DSK) eller mobila DSK (Falken) så ska länsstyrelsens superuser använda kontaktformuläret som ni på länsstyrelsen hittar på Ciceronen.

2.2 Information om andra lämpliga kontaktpersoner/myndigheter/organ

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)

SLU är ett svenskt statligt universitet med samlad kunskap om ett hållbart nyttjande av de biologiska naturresurserna, inom miljö och inom livsvetenskaperna. SLU:s kunskap är efterfrågad såväl inom den gröna sektorn (jordbruk, skogsbruk, fiske, industri etc.) som hos beslutsfattare.

Webbplats: <https://www.slu.se>

Telefonnummer: 018-67 10 00

E-post: registrator@slu.se

Nationellt centrum för djurvälstånd (SCAW)

SCAW jobbar brett med djurvälståndsfrågor och fungerar som en kontaktyta gentemot lagstiftare, statliga myndigheter och andra aktörer. De arrangerar utbildningar och seminarier och ger expertråd inom djurvälstånd. De jobbar framförallt med frågor som rör lantbrukets djur, men även med frågor som rör försöksdjur, sällskapsdjur, vilt och fisk.

Webbplats: <https://www.slu.se/centrumbildningar-och-projekt/nationellt-centrum-for-djurvalfard/>

E-post: SCAW scaw@slu.se

Kontaktpunkt slakt SCAW.kontakt.slakt@slu.se

Växa

Växa är landets största husdjursförening. De jobbar för en hållbar, lönsam och konkurrenskraftig lantbruksproduktion. De är ett modernt rikstäckande rådgivnings- och serviceföretag och vänder sig främst till mjölk- och köttföretagare, men många av deras tjänster passar även lantbruksföretag med andra verksamhetsinriktningar.

Webbplats: <https://www.vxa.se/>

Telefonnummer: 010 -471 00 00

E-post: info@vxa.se

Gård och djurhälsan

Gård och djurhälsan är ett team med både veterinärer och produktionsrådgivare som jobbar för att hjälpa till med allt från att skapa en bra djurhälsa till produktionsplanering. De arbetar framför allt förebyggande, men hjälper även till vid besättningsproblem.

Webbplats: <http://www.gardochdjurhalsan.se>

Telefonnummer: 0771-21 65 00

E-post: info@gardochdjurhalsan.se

Hästnäringens Nationella Stiftelse (HNS)

HNS är en paraplyorganisation som vill förbättra förutsättningarna för alla hästar och hästvänner – stora som små, kända profiler till amatörer, oavsett sport eller förbundstillhörighet.

Webbplats: <https://hastnaringen.se/>

E-post: info@hastnaringen.se

Svenska Kennelklubben (SKK)

SKK är hundägarnas riksorganisation och företräder alla hundar och hundägare i Sverige. De är en av landets största intresseföreningar.

Webbplats: <https://www.skk.se/>

Telefonnummer: 08-795 30 00

E-post: kennelkonsulent@skk.se för frågor kring hundhållning och kennelbesök
avelskonsulent@skk.se för frågor kring avelsplanering och genetik

Sveriges Kattklubbars Riksförbund (SVERAK)

Kattförbundet SVERAK är den centrala organisationen för anslutna kattklubbar i Sverige.

Webbplats: <https://www.sverak.se/>
<https://www.id-registret.se/registrera-katt-i-id-registret/>

Telefonnummer: 033-10 15 65

E-post: sverak@sverak.se

Zoobranschens Riksförbund (ZOORF)

ZOORF är en intresseorganisation för alla yrkesverksamma inom svensk zoologisk fackhandel. De fungerar som kontaktnät mellan medlemmarna och för branschens talan i kontakter med myndigheter samt för fram branschens önskningar och synpunkter och svarar på remisser.

Webbplats: <https://www.zoorf.org/>

E-post: information@zoorf.org

3 Definitioner

3.1 Offentlig kontroll

Med offentlig kontroll avses den verksamhet som behöriga myndigheter och kontrollorgan eller fysiska personer till vilka kontrolluppgifter har delegerats utför i syfte att kontrollera att aktörer följer tillämpliga regler och myndighetsbeslut. Kontroll av om djur eller varor uppfyller krav i tillämpliga regelverk är också offentlig kontroll. Begreppet offentlig kontroll omfattar även de kontroller som görs i samband med att intyg eller officiella attesteringar utfärdas.

3.2 Operativ kontroll

Med operativ kontroll avses de behöriga kontrollmyndigheternas verksamhet med oberoende och självständig granskning av kontrollobjekt. Den operativa kontrollen innebär alltid ett inslag av myndighetsutövning och kräver därför lagstöd. I lagstödet kan operativ kontroll vara beskrivet som tillsyn, offentlig kontroll eller inspektion.

3.3 Kontrollvägledning

Med kontrollvägledning menas den vägledning eller råd, stöd och samordning som Jordbruksverket enligt lagkrav ska ge kontrollmyndigheten.

Kontrollvägledningen ska genom samordning bidra till en enhetlig och verkningsfull kontroll inom ett kontrollområde och inom de olika sektorerna. Den kan också utifrån ett helhetsperspektiv bidra till att myndigheter i Sverige utför rätt kontroll och rätt omfattning.

3.4 Kontrollobjekt

Kontrollobjekt är den eller det som är föremål för kontroll och kan vara en aktör, ett djur eller en vara.

Enligt 4 § Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2022:13) om offentlig kontroll på djurskyddsområdet definieras ett kontrollobjekt enligt följande:

1. Fysisk eller juridisk person inklusive den plats där personen håller sådana djur som omfattas av djurskyddslagstiftningen, eller
2. fysisk person som helt eller delvis har fråntagits rätten att vara ägare till djur, att vara djurhållare eller att hantera djur, eller
3. verksamhet som har tillstånd att få använda, föda upp, förvara eller tillhandahålla försöksdjur enligt 7 kap. 2 § djurskyddslagen (2018:1192).

3.5 Kontrollpunkter

Med kontrollpunkter menas i denna vägledning de olika moment som ingår i den operativa kontrollen.

Tillsammans med denna vägledning finns djurslagsspecifika checklistor samt djurslagsspecifika vägledningsbilagor.

3.6 Grundvillkor

Med grundvillkor menas vissa särskilt föreskrivna krav som jordbruksföretag måste uppfylla för att stödbelopp inom ramen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik inte ska reduceras. Mer information finns att läsa i Kontrollinstruktionen för grundvillkor på Jordbruksverkets hemsida.

4 Tillämplig lagstiftning

4.1 Kort beskrivning av regelverket

Grundläggande bestämmelser om offentlig djurskyddskontroll finns i

- förordning (EU) 2017/625¹ (EU:s kontrollförordning),
- 8 kap. djurskyddslagen (2018:1192),
- 8 kap. djurskyddsförordningen (2019:66), samt
- Statens Jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2022:13) om offentlig kontroll på djurskyddsområdet, (saknr L44).

Grunden till den offentliga kontrollen inom djurskyddsområdet finns i EU:s kontrollförordning. EU:s kontrollförordning är direkt tillämplig för den offentliga kontrollen av animalieproducerande djur och för de som ansvarar för levande ryggradsdjur vid transport i samband med ekonomisk verksamhet. Genom 8 kap. 13 § djurskyddsförordningen har regeringen utökat tillämpningsområdet för vissa uppräknade bestämmelser i EU:s kontrollförordning som ska tillämpas vid offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet även för andra djurhållare.

För gällande författningar för djurskydd rekommenderas den veterinära författningshandboken sakområde L Djurskydd som finns tillgänglig via Jordbruksverkets webbplats, www.jordbruksverket.se. Här finns alla gällande föreskrifter som rör djurskydd samt länkar till andra författningar på djurskyddsområdet.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll).

5 Ansvarsfördelning inom kontrollområdet

5.1 Beskrivning av Jordbruksverkets ansvar

Jordbruksverket ska enligt 8 kap. 10 § djurskyddsförordningen (2019:66), samordna övriga kontrollmyndigheter och ge stöd, råd och vägledning till dem. Ansvaret inom Jordbruksverket för denna samordning ligger på Djuravdelningen, i huvudsak på Djurvälståndsenheten förutom djurskydd för försöksdjuren som Försöksdjursenheten ansvarar för.

5.2 Övergripande beskrivning av övriga myndigheters ansvar

I 8 kap. 1 § djurskyddslagen och i 8 kap. 6 § djurskyddsförordningen anges att länsstyrelserna är behöriga myndigheter att utöva offentlig kontroll. Detta gäller för såväl rutinkontroll som kontroll efter klagomål samt hantering av tillstånd och godkännanden. Denna vägledning omfattar endast rutinkontroll och kontroll efter klagomål, inte länsstyrelsernas hantering av tillstånd och godkännanden.

Livsmedelsverket ska utöva de djurskyddskontroller i samband med slakt som anges i EU:s kontrollförordning. Kontrollerna utförs av de officiella veterinärerna och assistenterna på slakterierna. Ansvarsfördelningen mellan länsstyrelserna och Livsmedelsverket när det gäller djurskyddskontrollerna på slakterier framgår av 8 kap. 6 och 9 §§ djurskyddsförordningen (2019:66) och Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 2022:13) om offentlig djurskyddskontroll.

6 Kontrollobjekten

6.1 Kort beskrivning av kontrollobjekten och deras verksamhet

Ett kontrollobjekt är en fysisk eller juridisk person som omfattas av djurskyddslagstiftningen. Det är alltså en persons eller företags regelefterlevnad som kontrolleras. En kontroll kan ske exempelvis genom att kontrollera anläggningen där djur hålls (d.v.s. kontrollplatsen). Verksamheter som omfattas av rutinkontroll är samtliga verksamheter med livsmedelsproducerande djur, pälsdjur, hästhållning, försöksdjur, cirkusverksamhet, verksamhet med offentlig förevisning, samt tillståndspliktig verksamhet med sällskapsdjur såsom till exempel zoobutiker, djurpensionat eller större kennelverksamhet. Djurägare med sällskapsdjur kan vara kontrollobjekt i samband med klagomål.

Djurskyddskontrollregistret (DSK) är det register som används för kontrollverksamheten. Jordbruksverket är ansvarig myndighet för DSK men det är länsstyrelserna som registrerar kontrollresultaten i DSK.

7 Riskanalys

7.1 Den operativa kontrollen ska grundas på riskanalys

Riskanalys skapar förutsättningar för en verkningsfull operativ kontroll med god kvalitet. Därför ska all operativ kontroll grundas på en dokumenterad och fastställd riskanalys. Den operativa kontrollen är således riskbaserad vilket betyder att kontrollfrekvens och kontrollens omfattning beror på riskens storlek.

Riskanalysen inom djurskyddsområdet sker genom STatistik och RisKklassificering av offentlig djurskyddskontroll (SToRK) som är en vidareutveckling av DSK. I modellen används endast uppgifter och riskparametrar som finns i DSK. Riskmodellen innehåller för närvarande sju moduler som baseras på risker utifrån nedan olika perspektiv.

- Djurslag – En grundrisk i huvudsak utifrån forskningsresultat
- Verksamhet – Risk utifrån t ex påverkan i livsmedelskedjan
- Senaste ställningstagande – Risk baserat på ställningstagandet i det senaste avslutade ärendet
- Allvarligaste ställningstagande– Risk baserat på det allvarligaste ställningstagandet i ett ärende som avslutats under de senaste fem åren
- Verksamhetsstorlek – Risk utifrån storleken på verksamheten
- Antal ärenden – Ju fler ärenden hos djurhållaren de senaste fem åren ju högre risk för bristande djurskydd
- Kontrollfrekvens – Högre risk om det var länge sedan senaste kontroll

8 Hur förbereds den operativa kontrollen?

8.1 Genomgång av resultatet av riskanalysen

Den operativa kontrollmyndigheten bör årligen upprätta en plan för den operativa kontrollen. Vid upprättandet av denna plan ska Länsstyrelsen använda den modell för riskklassificering som finns i djurskyddskontrollregistret (SToRK). Detta framgår av 12 § i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2022:13) om offentlig kontroll på djurskyddsområdet.

Kontrollmyndigheten bör även beakta eventuella operativa mål för kontrollområdet i Sveriges fleråriga nationella kontrollplan. Sveriges nationella kontrollplan för livsmedelskedjan (NKP) finns tillgänglig här: [Nationella kontrollplanen \(livsmedelsverket.se\)](https://www.nationella.kontrollplanen.se). Som en bilaga till den nationella kontrollplanen finns Målbilden för Djurskyddskontrollen som beskriver de nationella operativa mål och aktiviteter som finns inom lagstiftningsområdet Djurskydd. Målbilden för djurskyddskontrollen finns också på www.jordbruksverket.se.

Med utgångspunkt i riskanalysen beslutar sedan den operativa myndigheten hur många kontrollbesök som ska utföras under året och vilka verksamheter som ska kontrolleras i första hand.

8.2 Framtagande av checklista/ kontrollprotokoll med kontrollpunkter

Den operativa kontrollen bör baseras på de dokumenterade och fastställda checklistor som är framtagna av Jordbruksverket inom djurskyddskontrollområdet. Checklistorna är utarbetade med tillämplig lagstiftning, kontrollvägledning och resultatet av genomförd riskanalys som grund.

De checklistor som tagits fram omfattar merparten av de nationella djurskyddskraven samt grundvillkor. För varje punkt kan man välja på Ja, Nej, Ej aktuellt eller Ej kontrollerat. I samtliga fall innebär ett Nej att det fanns brister/överträdelser mot de krav som ställs. I de fall du noterar Nej ska bristerna/överträdelserna beskrivas mer i detalj. Ja, innebär att du som handläggare gör bedömningen att de aktuella kraven är uppfyllda. För samtliga punkter finns också alternativet Ej aktuellt. Detta används i de fall aktuella regler inte är tillämpliga i den aktuella typen av djurhållning. Ej kontrollerat markeras för de kontrollpunkter som inte har kontrollerats.

8.3 Möjligheter till samordnad operativ kontroll inom myndigheten/organet

En viktig målsättning för all operativ kontroll är att den administrativa bördan för kontrollobjekten ska vara så liten som möjligt. Ett led i detta är att, där så är möjligt, samordna operativ kontroll inom flera områden för att därigenom hålla nere antalet

besök hos kontrollobjektet. Den operativa kontrollen ska genomföras effektivt men om möjligt anpassas så den inte i onödan påverkar företagets verksamhet negativt eller lägger onödig administrativ börda på företaget. Det kan till exempel handla om när under dagen kontrollen utförs.

8.4 Centrala register tillgängliga för den operativa kontrollen

DSK (Djurskyddskontrollregistret)

DSK är ett register med kontrollobjekt som länsstyrelserna har tillgång till, enligt lagen (2009:619) om djurskyddskontrollregister och förordningen (2009:620) om djurskyddskontrollregister. Länsstyrelserna registrerar resultatet av sina kontroller i de djurslagsspecifika checklistorna som finns i DSK. DSK hämtar uppgifter från andra register, till exempel djurinnehav (nötkreatur) från Centrala databasen (CDB), övrigt djurinnehav och informationen om anläggningen från Plats och uppgifter om person från Kund. Jordbruksverket får med hjälp av DSK fram statistik om de kontroller som länsstyrelserna har gjort. Denna statistik används till den nationella djurskyddsrapporten som skickas in till Regeringskansliet varje år.

Mobil djurskyddskontroll/Falken

Den mobila lösningen innebär att djurskyddshandläggaren hos djurhållaren direkt i det digitala verktyget kan fylla i kontrollresultat som därefter förs över till djurskyddskontrollregistret (DSK). Handläggaren behöver inte längre manuellt föra in kontrollresultatet i DSK från papperschecklistan. I det digitala verktyget finns aktuell lagstiftning, kontrollinstruktionen gällande grundvillkor samt denna vägledning och de djurslagsspecifika bilagorna som enkelt kan tas fram och läsas av handläggaren under kontrollen.

Centrala hundregistret

Alla hundar i Sverige ska märkas med ett unikt ID-nummer och registreras i Jordbruksverkets centrala hundregister som är en e-tjänst. Vem som ansvarar för hunden ska också anmälas till hundregistret. För att kunna logga in och använda e-tjänsten behöver du ett användarnamn och lösenord. Mejla till hundregister@jordbruksverket.se från din arbetsmejl för att få användaruppgifter. I ämnesraden skriver du "lösenord" och i mejlet skriver du myndighetens namn, ditt namn samt din arbetsplats och ort.

Centrala kattregistret

Från och med januari 2023 kommer även ett finnas ett Centralt kattregister på Jordbruksverket. Alla katter födda 2008 eller senare ska från januari 2023 vara märkta med ett unikt ID-nummer och vara registrerade i Jordbruksverkets centrala kattregister.

8.5 Förberedelse inför kontrolltilfället

Du bör ta reda på uppgifter om vem som äger djuren/ansvarar för djurhållningen. Ta fram de uppgifter som finns på länsstyrelsen om djurhållningen på kontrollplatsen. Finns det förprövningshandlingar ger dessa värdefull information liksom uppgifter från slutbesiktningen.

Titta också på resultat från tidigare kontroller, har det funnits brister som djurhållaren lovat att åtgärda och som inte kontrollerats på plats efter det bör detta särskilt uppmärksammas vid kontrollen. Behöver du kontakta besättningsveterinären för att diskutera djurskyddet eller smittskyddsläget i den aktuella besättningen?

Titta på uppgifter om djurhållningen i djurskyddskontrollregistret och de andra djurregistrerna för att få en bild av omfattningen av djurhållningen. Fundera igenom vad du kan vänta dig att få se. Är det något särskilt du behöver ta med eller läsa in dig på så gör det.

Utöver detta är det viktigt att vid planeringen av kontrollerna ta hänsyn till smittskydds- och hygienaspekter. Varje kontrollmyndighet ska ha en smittskyddsrutin som beskriver vilken skyddsutrustning och vilka andra åtgärder som ska vidtas för att upprätthålla ett gott smittskydd i samband med djurskyddskontrollerna.

9 Genomförande av den operativa kontrollen

9.1 Föranmälan

Jordbruksverket har beslutat om en vägledning för föranmälan av kontroller. Den uppdaterade vägledningen om föranmälan beslutades den 18 mars 2021, diarienummer 6.1.17-04432/2021. I vägledningen anges följande:

- Vid kontroller som görs rutinmässigt (exempelvis så kallade ordinarie kontroller eller normalkontroll, numera rutinkontroll) bör en föranmälan göras för att skapa goda förutsättningar för kontrollen. Föranmälan bör dock inte göras tidigare än 24 timmar innan kontrollens genomförande.
- Vid uppföljande kontroller bör syftet och vad som ska kontrolleras avgöra om det är lämpligt att föranmäla eller inte. Föranmälan bör dock inte göras tidigare än 24 timmar innan kontrollens genomförande.
- Vid kontroll som utförs med anledning av klagomål bör inte någon föranmälan göras.
- Vid revisioner eller kontroller som tar längre tid i anspråk, som exempelvis en systematisk genomgång av företagets rutiner, är det motiverat att föranmäla kontrollen och i de fallen gärna i god tid.

När det gäller de regelbundna, rutinmässiga kontroller som kontrollmyndigheterna har planerat att genomföra bedömer vi att dessa kan och bör föranmälas. Att vi bedömer att denna kontroll kan föranmälas baserar vi delvis på att det i dessa fall inte finns skäl för att utgå från att det finns brister i djurhållningen. Vi bedömer även att om det finns underliggande brister, tillfälliga eller systematiska, märks dessa oftast även om snabba åtgärder har gjorts. Vår slutsats är därför att fördelarna med att föranmäla dessa kontroller är fler än nackdelarna. Vid kontroller som görs rutinmässigt bör därför en föranmälan göras för att skapa goda förutsättningar för kontrollen. Föranmälan bör dock inte göras tidigare än 24 timmar innan kontrollens genomförande.

Vid uppföljande kontroller bör syftet och vad som ska kontrolleras avgöra om föranmälan bör göras eller inte. Vid till exempel kontroll av om vissa tekniska åtgärder har vidtagits som ombyggnationer, installationer eller liknande kan föranmälan göras utan att det får en negativ effekt på kontrollens syfte. Vid kontroll av andra aspekter kan däremot en föranmälan få en negativ effekt på kontrollens syfte. Som exempel kan nämnas kontroll av dagliga skötselrutiner som utfodring av djur eller renhållning av djurutrymmen inom djurskyddsområdet. I dessa fall bedömer vi att möjligheten att föranmäla är mer begränsad. I bedömningen om föranmälan är lämplig eller inte kan även vägas in vilken riskkategori företaget är klassat till. Om det är lämpligt eller inte att göra en föranmälan vid uppföljande kontroller bör alltså bedömas från fall till fall.

När det gäller kontroller som görs som följd av klagomål bedömer vi att det inte är lämpligt att dessa kontroller föranmäls. I dessa fall finns det skäl att misstänka att det finns brister hos den som ska kontrolleras och en föranmälan skulle kunna göra det lättare att dölja dessa brister och risken är då att de inte kommer att åtgärdas. Vår

bedömning är att nackdelarna med föranmälan vid klagomålsärenden väger tyngre än fördelarna.

Vid revisioner eller kontroller som omfattar en systematisk genomgång av företagets rutiner behöver man ofta träffa specifika personer för att få svar på frågorna. Det är då motiverat att föranmäla kontrollen och i de fallen gärna i god tid. Kontroller som tar längre tid, exempelvis om kontroll utförs av fler lagstiftningsområden samtidigt, där kontrollobjekten ligger avsides eller där kontrollobjekten har tillgänglig personal på oregelbundna tider kan också utgöra skäl för föranmälan för att kontrollerna ska kunna utföras.

En motivering till varför föranmälan bedömdes som nödvändig bör anges i kontrollrapporten.

9.2 Provtagning och analys

Information om hur exempelvis buller, gödselgaser, luftströmmar m.m. ska mätas finns att läsa i de djurslagsspecifika bilagorna för respektive djurslag där det är aktuellt.

9.3 Dokumentationskrav

Det är viktigt att du dokumenterar alla uppgifter: skriv anteckningar, ta foton, använd videokamera. Andra personer, exempelvis djurägaren eller en domstol, måste kunna förstå vad du sett vid kontrollen och varför du gjort de ställningstaganden som du har gjort. Du bör vara extra noggrann när du upptäcker brister, och när du dokumenterar förhållanden som kan komma att ändras.

När kontrollen avslutas ska du berätta för djurhållaren vad du lagt märke till, i stora drag. Om du upptäckt några brister som behöver åtgärdas bör du tala om det samt inom vilken tid bristerna ska vara åtgärdade. Du ska och också förklara vilka konsekvenser bristerna kan få. Du bör också ge djurägaren skriftlig information om vem som utfört kontrollen, kontaktuppgifter och vad kontrollen omfattat.

Kontrollrapport

Efter kontrollen ska en kontrollrapport skickas till djurhållaren. Dess innehåll regleras i artikel 13.1 i EU:s kontrollförordning samt i 10 § Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2022:13) om offentlig kontroll på djurskyddsområdet.

Rapporten ska innehålla

- en beskrivning av syftet med den offentliga kontrollen,
- de kontrollmetoder som tillämpats,
- tid och plats för kontrollen,
- om och i så fall när kontrollen har aviserats i förväg,

- vilka som har varit närvarande vid kontrollen,
- kontrollens omfattning i form av vilka djurslag och vilka stallavdelningar, utrymmen eller platser som har kontrollerats samt vad som har framkommit vid kontrollen,
- kontrollmyndighetens bedömning och de åtgärder som kontrollmyndigheten avser att vidta med anledning av det som har framkommit vid kontrollen, samt
- allmän information om att kontrollobjektets verksamhet omfattas av djurskyddslagstiftningen samt att den som är ansvarig för verksamheten är skyldig att känna till och följa gällande bestämmelser.

9.4 Problem som kan uppstå vid kontrollen

Djurhållaren motsätter sig kontroll eller släpper inte in dig i stallar/djurutrymmen

Om djurhållaren vid aviseringen eller när kontrollen ska påbörjas säger att hen inte vill att den ska genomföras bör du upplysa om att den som är föremål för offentlig kontroll är skyldig att lämna den hjälp som behövs för att kontrollen ska kunna genomföras. Lagstöd för detta finns i 8 kap. 15 § djurskyddslagen. Kontrollmyndighetens rätt till tillträde finns också reglerat i 8 kap. 12 § djurskyddslagen.

Om inte det hjälper får du upplysa om att du annars får tillkalla polis som får hjälpa till så att kontrollen kan genomföras.

Av förarbetena till djurskyddslagen, prop. 2016/17:224, framgår att det är kontrollmyndigheten som bedömer om det finns behov av att begära hjälp. Polismyndigheten ska inte göra någon materiell bedömning av en sådan begäran.

Djurhållaren är oanträffbar vid försök att avisera kontroll eller vid kontrollbesöket

Om det finns skäl att tro att det finns brister i djurhållningen bör du överväga att genomföra kontrollen med hjälp av Polismyndigheten.

Djurhållaren är hotfull vid avisering eller vid kontrollbesök

Om djurhållaren uppträder hotfullt ska du tillämpa länsstyrelsens rutiner för säkerhet.

Rätt till tillträde

När du arbetar på en kontrollmyndighet har du rätt att få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen där det kan antas att djur hålls. Tillträde till bostäder får endast ske när det kan antas att djur hålls där och att djurhållningen inte uppfyller bestämmelserna. Du har även rätt till tillträde om syftet

är att kontrollera att tidigare konstaterade brister i djurhållningen har åtgärdats eller för att kontrollera en djurhållning som kräver tillstånd. Du har även rätt att få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler, andra utrymmen och bostäder, när det behövs för att kontrollera att beslut om djurförbud följs.

I förarbetena till djurskyddslagen, prop. 2017/18:147 s. 202, anges att regeringen anser, i likhet med majoriteten av remissinstanserna, att det är lämpligt att i enlighet med promemorians förslag, förtydliga att kontrollmyndigheten har en rätt till tillträde till utrymmen där det kan antas att djur hålls. Det kan till exempel förekomma situationer där kontrollmyndigheten har uppgifter i en anmälan om att djur ska finnas i ett utrymme, men där innehavaren av utrymmet förnekar att det finns djur där eller inte kan kontaktas. Även i dessa situationer bör kontrollmyndigheten kunna få tillträde till utrymmet när det är nödvändigt för att kontrollera uppgifterna i anmälan. Det kan också vara så att kontrollmyndigheten i samband med kontroll av djur i ett utrymme, exempelvis ett stall, gör observationer som ger anledning att tro att djur hålls även i andra anslutande byggnader. Ett annat exempel kan vara att kontrollmyndigheten vid tidigare kontroller påträffat djur i utrymmet. Rätten till tillträde bör således också omfatta utrymmen där det, till följd av inkomna uppgifter eller andra omständigheter, kan antas att djur hålls.

I samma förarbeten, s. 206, står det att tillträde till bostäder mot den enskildes vilja bör endast få ske om det är där djuren kan antas hållas. Om djuren hålls och kan kontrolleras i ett annat utrymme bör kontroll ske där. Intresset av att också få tillträde till en bostad där djur endast kortvarigt har hanterats eller där det endast finns utrustning eller handlingar kopplade till djuren är inte så starkt att det är motiverat med ett sådant ingrepp i den privata sfären.

Lite längre ner på samma sida står det att syftet med den aktuella bestämmelsen är att tydliggöra i vilken utsträckning kontrollmyndigheten har rätt till tillträde, vilket innefattar möjligheten att med hjälp av Polismyndigheten bereda sig tillträde trots att den enskilde inte medverkar till det eller motsätter sig att ge kontrollmyndigheten tillträde. Om den enskilde aktivt och frivilligt samtycker till att kontrollmyndigheten får tillträde till ett utrymme kan kontroll givetvis ske även i andra fall än de som uttryckligen anges i bestämmelsen.

10 Hantering av brister som konstateras vid den operativa kontrollen

10.1 Kontrollmyndighetens ansvar att följa upp brister

Den behöriga myndigheten ska vidta lämpliga åtgärder som säkerställer att djurhållaren åtgärdar den bristande efterlevnaden och förebygger ytterligare upprepningar, detta framgår av artikel 138 i EU:s kontrollförordning. Länsstyrelsen ska genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter (8 kap. 4 § djurskyddslagen). I 8 kap. 5 § djurskyddslagen står det att kontrollmyndigheterna ska vidta lämpliga åtgärder med anledning av överträdelse av lagen. Detsamma gäller överträdelse av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen och de EU-bestämmelser som lagen kompletterar. I 1 kap. 5 § djurskyddslagen står det bland annat att lagen kompletterar sådana bestämmelser i EU-förordningar som faller inom lagens tillämpningsområde. Regeringen ska i Svensk författningssamling tillkännage vilka grundförordningar som avses.²

Kontrollmyndigheten har ansvar för att följa upp att brister som konstateras i kontrollen åtgärdas av djurhållaren/verksamhetsutövaren. Om brister påvisas i den operativa kontrollen krävs en förnyad kontroll, antingen kontroll på plats eller administrativt från kontoret. Uppföljning kan vid lämpliga fall även ske vid nästa rutinkontroll. Kontrollmyndigheten får själv ta ställning till när en förnyad kontroll är motiverad enligt bedömningsgrunderna och inom vilken tidsram det ska göras.

10.2 Vilka brister som bör innebära ett förnyat besök (toleransnivå etc.)

Om brister konstaterades vid kontrollen ska dessa följas upp inom en bestämd skälig tid. Uppföljande kontroller ska bekostas av djurhållaren genom avgift för offentlig kontroll. Det är därför viktigt att det är klart för djurhållaren vad som leder till uppföljande kontroll. Denna avgift är dock inte att betrakta som sanktioner eller straff mot djurhållaren utan används endast för att täcka myndighetens kostnader.

Hur kontrollmyndigheten ska ta ut avgift samt hur avgiften ska räknas fram finns i artikel 79.2 c och artikel 83.1 i EU:s kontrollförordning, 8 kap. 19 §

² Detta har Regeringen gjort i tillkännagivande (2019:720) av de EU-bestämmelser som djurskyddslagen (2018:1192) kompletterar. Där anges att djurskyddslagen bl.a. kompletterar bestämmelser i EU:s kontrollförordning om djurskydd och djurskyddskontroll.

djurskyddsförordningen samt 14 § Jordbruksverkets föreskrifter (SJVFS 2022:13) om offentlig kontroll på djurskyddsområdet.

Om brister har konstaterats vid kontrollen måste du ta ställning till hur länsstyrelsen ska följa upp att bristerna åtgärdats. När kontrollmyndigheten tar ställning till hur åtgärderna som djurhållaren vidtar för att avhjälpa brister ska kontrolleras, bör man till exempel beakta bristens allvarlighet, djurhållarens inställning till den påtalade bristen, och kontrollmyndighetens tidigare erfarenheter från kontrollobjektet

Olika kontrollmetoder kan vara aktuella. Vissa brister är av sådan art att en kontroll på plats krävs, till exempel när allvarliga brister i tillsyn, renhållning eller utfodring har noterats. Vid andra typer av brister kan en administrativ uppföljning vara tillräcklig, t. ex. genom någon form av dokumentation från djurhållaren som visar på att bristen åtgärdats. Det kan t. ex. vara ett foto på det lagade skyddsgallret över en lampa, kopia på en veterinärjournal eller en faktura från hovslagaren.

10.3 Förelägganden

I artikel 138 i EU:s kontrollförordning finns bestämmelser om åtgärder som den behöriga myndigheten ska vidta vid bristande efterlevnad av regelverket. I 8 kap. 9 § djurskyddslagen står att utöver vad som följer av de EU-bestämmelser som lagen kompletterar får en kontrollmyndighet besluta de förelägganden som behövs för efterlevnaden av lagen, föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av lagen, de EU-bestämmelser som lagen kompletterar och de beslut som har meddelats med stöd av EU-bestämmelserna.

I uttrycket föreläggande inbegrips både förelägganden som ålägger djurhållaren att göra något och förelägganden om förbud. Förelägganden kan förenas med vite.

Förelägganden bör tillämpas i de fall brister uppdagats som är av sådant slag att verksamheten inte visar vilja att vidta nödvändiga åtgärder eller då brister inte är åtgärdade på ett tillfredsställande sätt vid en uppföljande kontroll. Föreläggande bör också tillämpas i de fall allvarligare brister uppdagats. Andra situationer där föreläggande kan tillämpas är då åtgärderna för att åtgärda en brist är ekonomiskt omfattande eller där den rimliga tiden för att kunna åtgärda en brist behöver vara relativt lång.

Av Högsta förvaltningsdomstolens dom den 15 mars 2021 i mål nr 1511-20 framgår att syftet med ett föreläggande är nå rättelse i ett visst avseende. Föreläggandet ska därför vara handlingsdirigerande, dvs. det ska förmå djurhållaren att vidta eller avstå från en viss åtgärd (jfr HFD 2017 ref. 21). Annorlunda uttryckt är det en förutsättning för att ett föreläggande ska få meddelas att det finns ett behov av ett sådant för att den aktuella djurhållningen ska uppfylla de krav som ställs upp i regleringen. Om djurhållaren vid tidpunkten för beslutet redan har åtgärdat de aktuella bristerna och djurhållningen således uppfyller kraven i lagstiftningen behövs inte ett beslut om föreläggande för att nå rättelse i det aktuella avseendet. Kontrollmyndigheten får då inte meddela ett sådant beslut. I korthet innebär domen alltså att förelägganden inte ska beslutas om bristen redan är åtgärdad.

Ett föreläggande består alltid av ett krav som anger vad mottagaren ska göra eller avstå från att göra. Det är viktigt att innehållet i denna del är så tydligt som möjligt. Det ska alltid framgå av föreläggandet vid vilken tidpunkt eller inom vilken tidsfrist en åtgärd ska vidtas. Det är viktigt att tiden är tillräckligt lång så att djurhållaren har rimlig möjlighet att hinna vidta de åtgärder som krävs. Eftersom ett föreläggande bör delges mottagaren måste man också räkna med tiden för delgivning. Det kan vara lämpligt att föreläggandet ska uppfyllas inom en viss tid efter att föreläggandets delgetts adressaten snarare än senast ett visst bestämt datum. Hänsyn kan också tas till säsongsmässiga förhållanden. Det är till exempel enklare att utföra arbeten i djurstallar när djuren går på bete. Även bristens karaktär, d.v.s. allvarlighetsgraden, har betydelse för tidsfristens längd.

Ett föreläggande måste vara formulerat så tydligt att mottagaren inte kan missförstå vad som krävs av honom/henne. Att man ska skriva tydligt vad som förväntas av djurhållaren får inte tolkas som att man alltid ska ange exakt hur bristerna ska avhjälpas. Av beslutet ska framgå vilken eller vilka brister som ska åtgärdas och vilket resultat som förväntas av åtgärden, men inte vägen dit. Det är inte lämpligt att myndigheten anger om exakt hur djurhållaren i detalj ska agera för att avhjälpa bristen, speciellt inte om det finns olika vägar att nå målet.

Den som har att följa ett föreläggande måste också ha den s.k. rådigheten, dvs. rättslig eller faktisk möjlighet, över det han eller hon har att utföra. Det innebär att någon som arrenderar betesmark inte kan föreläggas att vidta åtgärder på stängsel som han eller hon inte äger. Däremot kan en djurägare föreläggas att hålla sina djur så att de till exempel inte riskerar att skada sig på ett bristfälligt uppsatt stängsel. Det är då upp till djurägaren att reglera frågan med markägaren eller flytta sina djur till en annan plats.

När tiden för då åtgärder senast ska vara vidtagna har löpt ut bör myndigheten kontrollera om djurhållaren har följt beslutet. Om det vid en kontroll visar sig att beslutet inte har följts ska myndigheten överväga vidare åtgärder. Det kan till exempel vara att återkomma för ny kontroll, att kombinera beslutet med vite eller ännu kraftigare åtgärd som omhändertagande av djuren om förutsättningarna för det är uppfyllda. Beroende på omständigheterna i det aktuella ärendet kan myndigheten redan vid det första föreläggandet informera om att ett omhändertagande av djuren kan bli aktuellt om bristerna inte avhjälpas inom viss tid. Bedömningen görs i det enskilda fallet.

Vite

Förelägganden får förenas med vite. Bestämmelser om vite finns i lagen (1985:206) om viten. Att föreläggandet förenas med vite innebär att den enskilde blir skyldig att betala ett visst belopp till staten om han eller hon inte rättar sig efter beslutet. Vite är således ett ekonomiskt påtryckningsmedel som myndigheten kan använda för att förmå den enskilde att följa myndighetens beslut. Principerna för beslut som

kombineras med vite är inte annorlunda än för samma beslut utan vite. En myndighet måste i varje enskilt fall med hänsyn till omständigheterna bestämma om vite ska sättas ut i ett föreläggande. Omständigheter som myndigheten bör beakta i samband med det är exempelvis hur den enskilde har uppträtt vid myndighetens tidigare kontakter med honom eller henne, vikten av det allmänna intresse som föreläggandet är avsett att tillgodose, intresset av att snar rättelse sker och myndighetens önskan att upprätthålla ett gott förhållande till den enskilde.³ Det finns inget i lagstiftningen som hindrar att man redan i ett första föreläggande riktat mot en djurhållare tar med ett vitesbelopp om detta bedöms nödvändigt för att få till stånd rättelse och det rör sig om en allvarlig brist.

När vite föreläggs ska det fastställas till ett bestämt belopp. Ett vitesbelopp ska i första hand bestämmas till en sådan storlek att det kan antas bryta den enskildes motstånd att efterleva myndighetens beslut. Myndigheten ska således avpassa beloppet efter styrkan hos den enskildes motstånd. En riktpunkt vid bestämmandet av vitesbeloppet kan också vara att det ska stå i proportion till hur mycket det skulle kosta att vidta rättelsen. Det bör inte framstå som enklare och det ska inte ”löna sig” att betala vitet i stället för att åtgärda bristen.

Om ett föreläggande omfattar flera åtgärder bör ett vitesbelopp sättas för varje åtgärd som ska vidtas. Om det är lämpligt med hänsyn till omständigheterna, får vite föreläggas som löpande vite. Vitet bestäms då till ett visst belopp för varje tidsperiod av viss längd under vilken föreläggandet inte har följts. Exempelvis kan föreläggandet då förenas med löpande vite om X kronor för exempelvis varje påbörjad vecka eller månad som bristen kvarstår. Om föreläggandet avser en återkommande förpliktelse ska löpande vite bestämmas till ett visst belopp för varje gång adressaten underlåter att fullgöra förpliktelsen. I fråga om förelägganden med löpande vite är det viktigt att tänka på att tidsperioderna inte bör göras kortare än att myndigheten verkligen hinner med att kontrollera om föreläggandet har följts.

När vitesföreläggandet har vunnit laga kraft och tiden i föreläggandet löpt ut, bör myndigheten kontrollera om djurhållaren har följt beslutet. Utan en sådan kontroll är det i praktiken omöjligt att få vitet utdömt i domstol. Det är myndigheten som i domstolsprocessen ska visa att djurhållaren inte gjort det han förelagts att göra. Vad gäller löpande vite bör kontrollen och begäran om utdömande göras för varje period som angetts i beslutet.

För att den enskilde ska bli skyldig att betala vitesbeloppet måste den myndighet som utfärdat vitesföreläggande ansöka om att vitet döms ut vid förvaltningsrätten. Ansökan om utdömande av vite ska vara skriftlig och följas av en kopia av vitesföreläggandet och kontrollrapport. Det är också lämpligt att bifoga

³ Se Lorentzon, Lag (1985:206) om viten 1 §, Karnov 2022-12-05 (JUNO).

delgivningskvitto eller annan handling där det framgår att beslutet mottagits av behörig person. Vad som mer ska ingå i ansökan framgår av 3 och 4 §§ förvaltningsprocesslagen (1971:291).

10.4 Rättelse på enskilds bekostnad

Om någon inte rättar sig efter gällande djurskyddsregler får kontrollmyndigheten, med stöd av 8 kap. 10 § djurskyddslagen, besluta om rättelse på dennes bekostnad. Rättelse på den enskildes bekostnad kan vara lämpligt om djurhållaren inte åtgärdar en brist som snabbt behöver åtgärdas. Exempel på detta skulle kunna vara när en storm orsakat skador på ett stall så att djuren riskerar att skadas och djurägaren inte går att nå, eller utfodring av djur som saknar foder och djurhållaren inte går att nå eller vägrar agera.

10.5 Beslut om djurförbud

I förarbetena till djurskyddslagen, prop. 2017/18:147 s. 217, anges att det enligt regeringens mening är av stor vikt att samhället har tillräckliga befogenheter att ingripa när det är nödvändigt för att skydda djur som utsätts för allvarliga djurskyddsproblem. Förbud för enskilda att hantera djur är en sådan åtgärd som i vissa fall ska vidtas för att förhindra att djur fortsättningsvis far illa. Ett beslut om djurförbud innebär emellertid också en betydande inskränkning i den enskildes fri- och rättigheter. Ett djurförbud kan omöjliggöra bedrivande av viss närings- eller yrkesverksamhet. Även möjligheten att hålla ett sällskapsdjur eller i övrigt ha kontakt med djur är av stor betydelse för många människor. Vid utformningen av bestämmelsen om djurförbud måste därför en noggrann avvägning mellan dessa intressen göras.

Frågeställningar att ha med dig inför prövningen av djurförbud.

- Utgör detta grund för ett djurförbud?
- Kan förbudet begränsas eller ska det omfatta alla djurslag?
- Kan begränsning i djurantal vara ett (mindre ingripande) alternativ?
- Är det sannolikt att det som lett fram till en prövning av djurförbud inte kommer att inträffa igen?

Enligt 9 kap. 1 § djurskyddslagen ska Länsstyrelsen besluta om förbud att ha hand om djur för en fysisk person som

1. allvarligt har försummat tillsynen eller vården av ett djur,
2. har misshandlat ett djur,
3. inte följer ett beslut som en kontrollmyndighet har meddelat enligt 8 kap. 9 § om beslutet är av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt.
4. har varit föremål för upprepade beslut enligt 8 kap. 9 § om ett djurförbud är befogat från djurskyddssynpunkt,

5. genom en dom som har fått laga kraft eller genom ett godkänt strafföreläggande har befunnits skyldig till djurplågeri eller grovt djurplågeri enligt 16 kap. 13 § brottsbalken,
6. genom en dom som har fått laga kraft eller genom ett godkänt strafföreläggande har befunnits skyldig till brott enligt 10 kap. 1-5 §§ eller ålagts företagsbot för sådant brott, om ett djurförbud är befogat från djurskyddssynpunkt, eller
7. genom ett beslut som en kontrollmyndighet har meddelat med stöd av 10 kap. 6 a § har ålagts sanktionsavgift, om ett djurförbud är befogat från djurskyddssynpunkt.

Djurförbud ska dock inte beslutas om det är sannolikt att den omständighet som annars ska leda till djurförbud inte kommer att upprepas.

Enligt 9 kap. 2 § djurskyddslagen får ett djurförbud enligt 1 § avse alla djurslag eller begränsas till ett eller flera djurslag. Ett djurförbud får också avse förbud att ha hand om fler än ett visst antal djur. Ett djurförbud får även avse andra begränsningar i rätten att ha hand om djur. Detta innebär till exempel att beslutet kan formuleras så att någon som är anställd hos en djurägare för att sköta djur kan få fortsätta göra det men inte får ha egna djur om det är den egna djurhållningen som var orsaken till djurförbudet. Ett djurförbud kan gälla för en viss tid eller tills vidare. Förbud ska meddelas även om missförhållandet som föranleder beslutet har upphört då länsstyrelsen fattar sitt beslut, med den begränsning som framgår av djurskyddslagen 9 kap. 1 § 2 st.⁴

Den som har fått ett djurförbud kan ansöka om att få det upphävt. Länsstyrelsen ska då pröva om de förutsättningar som ledde till djurförbudet fortfarande kvarstår eller inte, dvs. om situationen har förändrats. Det kan till exempel vara förbättrad fysisk eller psykisk hälsa eller en förbättrad ekonomisk situation. Länsstyrelsen ska upphäva djurförbudet om det inte längre behövs.

Enligt 9 kap. 3 § djurskyddslagen ska länsstyrelsen samtidigt som länsstyrelsen meddelar djurförbud förelägga djurägaren eller djurhållaren att inom en viss tid göra sig av med det eller de djur som omfattas av djurförbudet. Detta gäller dock inte om länsstyrelsen i enlighet med 5 eller 6 § ska besluta att omhänderta djuret eller djuren i samband med beslutet om djurförbud.

⁴ Se Lundberg, Djurskyddslag (2018:1192) 9 kap. 1 §, Karnov 2022-12-05 (JUNO).

Allvarligt har försummat tillsynen eller vården av ett djur (9 kap. 1 § 1 st. p. 1 djurskyddslagen)

I det här fallet har djurhållaren utsatt ett djur för lidande. Oftast är det saker som djurhållaren borde ha gjort, men inte har gjort. Det kan röra sig om att djurhållaren inte har

- gett ett djur nödvändig vård enligt 4 kap. 1 § djurskyddslagen,
- verkat hovar eller klövar på så lång tid att de har förvuxit kraftigt med stort lidande till följd,
- gödslat ut på så lång tid att djuren stått i en eller flera decimeter djup gödselgegga eller rengjort utrymmen för sällskapsdjur så att både närmiljön och djuren är smutsiga
- utfodrat djuret, eller
- gett djuret vatten.

Det kan också röra sig om att djurhållaren har

- hållit djuret i så dålig miljö att det har utsatts för kraftig kyla, eller haft en genombrot eller helt oisolerad liggplats i kyla (till exempel hund som fryser ihjäl eller får kraftigt nedsatt allmäntillstånd i dålig hundkoja), eller
- låtit djuren gå i så dålig miljö att djuren i besättningen generellt har ett mycket utbrett och kraftigt gödselpansar

Allmänt kan sägas att enstaka kraftiga försummelse enligt denna punkt bör leda till förbudsprövning, till exempel om ett djur har svultit eller törstat ihjäl, eller om hov- eller klövvården är så kraftigt eftersatt att det innebär ett lidande för djuret. Om försummelserna inte är lika kraftiga, till exempel måttlig underutfodring, något mindre kraftigt förvuxna hovar eller klövar, eller bristande utgödsling och renhållning så får man väga in en tidsaspekt eller se om försummelse av liknande art har skett tidigare.

Misshandlat ett djur (9 kap. 1 § 1 st. p. 2 djurskyddslagen)

Det finns ingen fastställd definition för vad som är misshandel av ett djur. I förarbetena till djurskyddslagen, prop. 2017/18:147 s. 119 framgår det att enligt 3 kap. 5 § brottsbalken döms den som tillfogar en annan person kroppsskada, sjukdom eller smärta eller försätter honom eller henne i vanmakt eller något annat sådant tillstånd för misshandel. Uttrycket misshandel används vidare som ett led i bestämmelsen om djurplågeri i 16 kap. 13 § brottsbalken. Enligt den bestämmelsen ska någon som genom misshandel, överansträngning eller vanvård eller på annat sätt otillbörligen utsätter ett djur för lidande dömas för djurplågeri. Det är dock inte klarlagt i vilken utsträckning rekviriten i 3 kap. 5 § brottsbalken kan tillämpas också för att avgöra vad som är misshandel av djur enligt 16 kap. 13 § brottsbalken.

Det krävs inte en fällande dom för att den här punkten ska kunna användas. Fällande domar för djurplågeri eller brott mot djurskyddslagen finns i egna punkter i 9 kap. 1 § djurskyddslagen). Det krävs dock att misshandeln på något vis kan styrkas.

Beslut av väsentlig betydelse ur djurskyddssynpunkt (9 kap. 1 § 1 st. p. 3 djurskyddslagen)

I förarbetena till djurskyddslagen, prop. 2017/18:147 s. 217 står det att regeringen anser att förelägganden och förbud som meddelas med stöd av djurskyddslagen, och som syftar till att se till att lagen och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen följs, alltid bör ses som befogande från djurskyddssynpunkt. För att förelägganden eller förbud ska vara av väsentlig betydelse för djurskyddet bör dock krävas att de avser att komma till rätta med överträdelser som medför lidande eller en konkret risk för lidande eller försämringar i övrigt av djurens välfärd. Vissa förelägganden kan dock avse överträdelser av bestämmelser som i det konkreta fallet inte innebär några risker för djurskyddet, utan snarare avser att allmänt främja ett gott djurskydd eller underlätta kontroll. Underlåtenhet att följa sådana förelägganden bör i normalfallet inte leda till djurförbud.

Upprepade beslut (9 kap. 1 § 1 st. p. 4, djurskyddslagen)

I förarbetena till djurskyddslagen, prop. 2017/18:147 s. 221 står det att det enligt regeringens mening beträffande beslut om föreläggande eller förbud både krävs att beslut har fattats vid upprepade tillfällen och att ett djurförbud är befogat från djurskyddssynpunkt för att ett sådant ska meddelas. Så som tidigare har anförts bör en så ingripande åtgärd som djurförbud inte beslutas i andra fall än där det finns behov av det från djurskyddssynpunkt.

Med upprepade tillfällen bör enligt regeringens uppfattning förstås minst två. För att ett djurförbud ska anses vara befogat från djurskyddssynpunkt bör överträdelserna som huvudregel också ha skett under senare tid och i relativt nära anslutning till varandra. Överträdelser som ligger flera år tillbaka i tiden eller sker med flera års mellanrum bör normalt inte medföra att ett djurförbud kan anses vara befogat från djurskyddssynpunkt. Undantagsvis kan dock allvaret i överträdelserna eller omständigheterna i övrigt motivera en annan bedömning. Ett exempel kan vara att en person som har varit föremål för beslut avvecklar sin djurhållning och sedan efter viss tid återupptar den och då återigen omgående blir föremål för nya beslut.

Enligt regeringens uppfattning bör skyldigheten att i vissa fall meddela djurförbud även för den som har följt förelägganden behållas. Det kan finnas fall där överträdelser av djurskyddsbestämmelser, även om de rättas till, visar en så väsentlig brist på förståelse för djurs behov eller på förmåga att ta hand om djur att det även fortsättningsvis finns risk att nya från djurskyddssynpunkt allvarliga brister uppstår i djurhållningen.

Dom för djurplågeri, grovt djurplågeri eller brott mot djurskyddslagen (9 kap. 1 § 1 st. p. 5 och p. 6 djurskyddslagen)

I förarbetena till djurskyddslagen, prop. 2017/18:147 s. 219 står det att regeringen anser att den som har dömts för ett så allvarligt brott som djurplågeri har visat en sådan väsentlig brist i sin förmåga att hantera djur att personen i fråga som huvudregel inte bör få ha djur fortsättningsvis. I de fall som gärningen med hänsyn till omständigheterna klart framstår som en engångsföreteelse ska djurförbud inte meddelas eftersom det då inte heller är sannolikt att ett upprepande av överträdelsen kommer att ske. Ytterligare inskränkningar i skyldigheten att meddela djurförbud för personer som har dömts för djurplågeri är enligt regeringens uppfattning inte lämpliga.

Det bör enligt regeringens bedömning klargöras att det, för att ett djurförbud ska meddelas på grund av att brott har begåtts, ska ha fastställts i en dom som har fått laga kraft eller ett godkänt strafföreläggande att personen som förbudet riktar sig mot har gjort sig skyldig till djurplågeri eller brott mot djurskyddslagen.

I vissa fall kan det finnas skäl att meddela djurförbud redan efter en överträdelse av allvarlig art, men det kan också finnas situationer där det trots att flera överträdelser har begåtts inte bedöms vara nödvändigt från djurskyddssynpunkt att meddela djurförbud. Regeringen menar att ett ingripande i form av ett djurförbud ska stå i rimlig proportion till förseelsen och risken för att djuren fortsättningsvis far illa. Djurförbud bör därför kunna beslutas för den som har dömts för brott mot djurskyddslagen oberoende av om detta har skett en eller flera gånger. Det avgörande för om djurförbud ska meddelas bör i stället vara om ett djurförbud är befogat från djurskyddssynpunkt. Länsstyrelsen har att bedöma om allvaret i den överträdelse eller de överträdelser som har skett och omständigheterna kring överträdelsen eller överträdelserna ger anledning att befara att djur i fortsättningen kan fara illa om den dömde får fortsätta sin djurhållning.

Högsta Förvaltningsdomstolen har i beslut med målnummer 1171-16 avgjort att ett beslut om djurförbud efter att en djurägare gjort sig skyldig till djurplågeri har ansetts oproportionerligt. I sin dom skriver Högsta Förvaltningsdomstolen att det av utredningen i målet framgår att verksamheten har varit välkött. Tusentals djur från djurägarens gård har slaktats under åren. Endast vid två tillfällen har det vid slakt upptäckts att horn har varit felväxta. Mellan dessa båda tillfällen har det förflutit lång tid utan några anmärkningar. Den bristande tillsynen av ett enstaka djur som djurägaren har straffats för bör således betraktas som en isolerad händelse. Mot den angivna bakgrunden måste risken för att övriga djur i besättningen drabbas av vanskötsel bedömas som liten. Till detta kommer att beslutet om djurförbud får mycket ingripande konsekvenser för djurägaren. Beslutet står därmed inte i rimlig proportion till det allmänna intresse som ska tillgodoseas genom reglerna om djurförbud.

Beslut om sanktionsavgift om ett djurförbud är befogat från djurskyddssynpunkt (9 kap. 1 § 1 st. p. 7 djurskyddslagen)

Sanktionsavgifter kan ännu inte dömas ut eftersom det än så länge saknas bestämmelser om detta i djurskyddsförordningen. Se mer om sanktionsavgifter nedan.

I förarbetena till djurskyddslagen, prop. 2021/22:18 s. 97, framgår att det även fortsatt bör vara möjligt att besluta om djurförbud för personer som överträtt de bestämmelser som enligt regeringens förslag kommer att avkriminaliseras och sanktioneras genom sanktionsavgift. Regeringen bedömer ändå att det är viktigt av djurskyddsskäl att det finns en möjlighet att fatta beslut om djurförbud med grund i en sanktionsavgift i de fall det är befogat från djurskyddssynpunkt.

Föreläggande om att djurhållaren ska göra sig av med djur som omfattas av beslut om djurförbud (9 kap. 3 § djurskyddslagen)

I förarbetena till djurskyddslagen, prop. 2017/18:147 s. 227, står det att om djurhållaren inte följer ett föreläggande att göra sig av med djuret eller djuren bör det eller de i stället omhändertas.

För att någon ska anses ha gjort sig av med ett djur krävs enligt tidigare förarbeten att han eller hon inte längre har djuret i sin omedelbara närhet, till exempel i sin bostad eller på en fastighet som han eller hon äger eller brukar. Det har inte ansetts tillräckligt att överlåta djuren till någon annan om inte djuren också avlägsnas så att den faktiska kontakten med dem upphör (se prop. 1987/88:93 s. 79). Detsamma bör enligt regeringen fortfarande gälla. Den som har förelagts att göra sig av med ett djur måste alltså både rättsligt och faktiskt överlåta djuret till någon annan och se till att djuret flyttas till en plats där han eller hon inte regelmässigt vistas.

Länsstyrelsen bör liksom tidigare följa upp meddelade djurförbud och kontrollera att den tidigare djurhållaren faktiskt gjort sig av med det eller de djur som omfattas.

10.6 Beslut om omhändertagande av djur

Omhändertagande av djur regleras av 9 kap. 5 och 6 §§ djurskyddslagen.

Omhändertagande av djur

5 § Länsstyrelsen ska besluta att ett djur ska omhändertas om

1. djuret otillbörligt utsätts för lidande och detta inte rättas till efter tillsägelse av kontrollmyndigheten,

2. ett beslut som har meddelats enligt 8 kap. 9 § inte följs och beslutet är av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt, eller
3. ett beslut om djurförbud enligt 1 § eller ett beslut om avveckling av djurinnehav enligt 3 § inte följs.

Länsstyrelsen ska ansvara för att omhändertagandet verkställs.

Det är viktigt att beslutet blir tydligt på sätt att det klart framgår vilka djur som ska omhändertas, till exempel genom individnummer, namn eller beskrivning av djuret/djuren. I vissa fall kan en uppgift om på vilken fastighet djuret/djuren befinner sig vara nödvändig för att det inte ska råda någon tvekan om vilket eller vilka djur som omfattas av beslutet. Ibland är det inte möjligt att i förväg ange alla individers nummer eller namn. Det kan då vara nödvändigt att på annat sätt ange vilka djur som omfattas av beslutet. Exempel: ”Samtliga NN:s katter på fastigheten Musfällan 1:54”. Om en sådan beslutsmening används är det extra viktigt att notera antal och noggrann identitet på de katter som omhändertas till exempel genom att ta fotografier på de katter som omhändertas.

Omedelbart omhändertagande

6 § Länsstyrelsen eller Polismyndigheten ska, trots 5 § första stycket 1, besluta att omedelbart omhänderta ett djur om det är utsatt för lidande och om

1. det bedöms vara utsiktslöst att lidandet för djuret blir avhjälpt,
2. ägaren till djuret är okänd eller inte kan nås, eller
3. det i övrigt bedöms vara absolut nödvändigt från djurskyddssynpunkt.

En förutsättning för beslut om omedelbart omhändertagande är att djuret är utsatt för lidande. Om djuret inte är utsatt för lidande kan bestämmelsen inte tillämpas. Observera att ett djur som är övergivet, lämnat utan tillsyn, i och med detta anses vara utsatt för lidande även om det inte går att påvisa några synliga tecken på detta. Därefter ska man pröva punkterna ett till tre.

1. Är det utsiktslöst att felet blir avhjälpt?

Den situationen kan vara för handen när djuret är höggradigt vanvårdat eller skadat genom misshandel eller när ägaren eller djurhållaren p.g.a. sjukdom eller missbruk bedöms sakna förmåga att ta hand om djuret. Redan det förhållandet att ett djur har övergetts eller av annan anledning kommer att lämnas utan tillsyn under en längre tid innebär att djuret är utsatt för lidande. I dessa fall ska man inte behöva avvakta några mer påtagliga tecken på att djuret lider innan ett ingripande sker.⁵ Här måste man ta hänsyn till eventuell känd historia hos

⁵ Se Lundberg, Djurskyddslag (2018:1192) 9 kap. 6 §, Karnov 2022-11-28 (JUNO).

djurhållaren. Har denne tidigare visat sig inte vara villig att rätta sig efter myndigheternas anvisningar? Är djurhållaren p.g.a. exempelvis sjukdom eller missbruk oförmögen att rätta till bristerna i rimlig tid?

2. Bestämmelsen är enligt djurskyddslagen 1 kap. 2 § 3 st. tillämplig på övergivna djur av tamdjursart och förvildade djur av tamdjursart som inte ingår i en etablerad population. Om ett sådant djur är utsatt för lidande ska ett omhändertagande ske. Beträffande vissa arter, till exempel katter, bör man utgå från att djuret lider när det inte hålls av människor. Om djuret kan antas ha rymt eller på annat sätt oavsiktligt kommit ur sin ägares besittning bör länsstyrelsen i första hand göra rimliga ansträngningar att ta reda på vem ägaren är så att djuret kan återlämnas till honom eller henne.⁶
3. För att svara på om det i övrigt är absolut nödvändigt från djurskyddssynpunkt kan man tänka igenom vad som händer om man inte gör ett omedelbart omhändertagande. Om konsekvenserna som kan förutses av ett "ickeagerande" är att lidandet inte upphör eller t.o.m. förvärras så är det omedelbara omhändertagandet nödvändigt.

I beslutet kan man stödja sig på en eller flera av punkterna 1–3. Om inte kriterierna i någon av punkterna är uppfyllda saknas grund för Länsstyrelsen att fatta beslut om omedelbart omhändertagande. Man måste alltid tänka igenom om åtgärden är nödvändig eller om en mindre ingripande åtgärd kan vara tillräcklig. Situationen och lidandet för djuren måste bedömas och ställas i relation till de möjligheter som finns.

Av 9 kap. 8 § djurskyddslagen framgår att länsstyrelsen vid omhändertagande av djur snarast ska besluta om att djuret ska säljas, överlåtas på annat sätt eller avlivas. Om det inte går att verkställa ett beslut om att ett omhändertaget djur ska säljas eller överlåtas, får länsstyrelsen i stället besluta att djuret ska avlivas.

10.7 Sanktionsavgifter

Det finns bestämmelser om sanktionsavgifter i 10 kap. 6 § djurskyddslagen. Dessa kan dock inte tillämpas ännu eftersom det inte antagits några bestämmelser i djurskyddförordningen om betalning av sanktionsavgifter eller sanktionsavgifternas storlek, som är en förutsättning för att sanktionsavgifter ska kunna beslutas av kontrollmyndigheten.

⁶ Se Lundberg, Djurskyddslag (2018:1192) 9 kap. 6 §, Karnov 2022-11-28 (JUNO).

10.8 Omedelbar verkställighet av beslut

Länsstyrelsen kan besluta att myndighetens beslut ska gälla omedelbart med stöd av 35 § förvaltningslagen om det kan motiveras utifrån ett väsentligt enskilt eller allmänt intresse.

10.9 Överprövning av beslut

Länsstyrelsens beslut kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol, detta framgår av 11 kap. 2 § djurskyddslagen.

10.10 Åtalsanmälan

I 8 kap. 5 § djurskyddslagen anges att kontrollmyndigheterna ska vidta lämpliga åtgärder med anledning av överträdelse av lagen. Detsamma gäller överträdelser av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen och de EU-bestämmelser som lagen kompletterar. I andra stycket i bestämmelsen anges att Kontrollmyndigheterna alltid ska anmäla överträdelser till Polismyndigheten eller Åklagarmyndigheten när

- överträdelserna har lett till djurs lidande eller inneburit en konkret risk för lidande, eller
- när det annars finns särskilda skäl för en anmälan

Bestämmelsen har en ny lydelse från och med den 1 juli 2022, se prop. 2021/22:18. Att kontrollmyndigheterna ska vidta lämpliga åtgärder med anledning av överträdelser kan avse både åtgärder för att överträdelserna ska lagföras och andra åtgärder för att se till att den enskilde kommer till rätta med bristen, till exempel förelägganden och uppföljande kontrollbesök. Kontrollmyndigheterna måste inte anmäla mindre allvarliga överträdelser till Polismyndigheten eller Åklagarmyndigheten utan kan använda enbart framåtsyftande åtgärder. I de fall som anges i andra stycket ska dock alltid en anmälan göras.

Åklagare eller polis kan av olika skäl avskriva en anmälan. Det händer också att det först beslutas att förundersökning ska inledas, men att den sedan läggs ner eller att det på något annat stadium bestäms att åtal inte ska väckas. Sådana beslut kan bli föremål för överprövning. Länsstyrelsen kan begära överprövning av att förundersökningen läggs ner om länsstyrelsen anser att åklagarens beslut och de skäl som anförs är felaktigt. Begäran om överprövning av åklagarens beslut bör göras så fort som möjligt. Rätten att begära överprövning av ett beslut begränsas dock inte av någon särskild tidsfrist.

11 Grundvillkor

11.1 Rapport om grundvillkor

Inom djurskyddsområdet finns ett antal föreskrivna verksamhetskrav, SMR, som utgör grundvillkor. Grundvillkoren finns i EU-förordningar eller i EU-direktiv som implementerats i svensk lagstiftning. Ett direktiv ska, med avseende på det resultat som ska uppnås, vara bindande för varje medlemsstat till vilken det är riktat. Det är däremot upp till medlemsstaten att bestämma form och tillvägagångssätt för genomförandet.

Det innebär att ett grundvillkor kan utgöras av nationell lagstiftning som Sverige har på plats för att uppnå syftet med det EU-direktiv som pekats ut som grundvillkor. Inom vissa verksamhetsområden går den nationella lagstiftningen längre än vad direktivet kräver och kontrollen av grundvillkoren ska då genomföras enbart utifrån vad som är tillräckligt för att uppnå syftet och ändamålet med EU-direktivet.

Checklistorna är uppbyggda enligt metodiken att i första hand kontrollera att djurhållningen uppfyller de svenska kraven. Checklistorna omfattar merparten av de nationella djurskyddskraven samt samtliga aktuella grundvillkor vilka är märkta med GV i checklistan. Om du hittar brister vid djurskyddskontrollen som är märkta med GV ska du undersöka om det också är en överträdelse av grundvillkoren. Detta beskrivs närmare i kontrollinstruktionen för grundvillkoren. Genom att följa de svenska djurskyddsreglerna följer en djurhållare även grundvillkoren och kommer inte att få avdrag på stöden.

Registrering i DSK

Du ska registrera resultaten av djurskyddskontrollerna i IT-systemet DSK, antingen direkt i DSK eller via mobila DSK/Falken. Grundvillkorsöverträdelser förs automatiskt över till IT-systemet ATLAS. Det leder i sin tur till avdrag på lantbrukarens stödbelopp, förutsatt att hon eller han söker stöd för det kalenderår som grundvillkorsöverträdelser konstaterades.

12 Jordbruksverkets behov av uppföljning

12.1 Generell beskrivning av behovet

Jordbruksverket ska enligt 8 kap. 10 § djurskyddsförordningen (2019:66) senast den 15 april varje år till Regeringskansliet redovisa statistik om och en analys av hur djurskyddskontrollen och myndigheternas övriga djurskyddsarbete fungerar i en nationell djurskyddsrapport. Redovisningen ska inkludera jämförelser med tidigare kontrollår. Jordbruksverket ska även analysera och ge en bild av djurskyddsläget utifrån det utförda djurskyddsarbetet.

Jordbruksverket ska även enligt tredje stycket samma bestämmelse utföra uppgiften enligt artikel 4.2 b i EU:s kontrollförordning att samordna samarbetet och kontakterna med kommissionen och övriga medlemsstater när det gäller offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet inom det område som framgår av artikel 1.2 f i samma förordning, d.v.s. djurskyddskrav.

12.2 Lämplig form för återrapportering

I 8 § Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2022: 13) om offentlig kontroll på djurskyddsområdet står det att en kontrollmyndighet årligen ska rapportera resultatet av utförda offentliga kontroller till Jordbruksverket. Rapporten ska göras enligt de anvisningar som Jordbruksverket lämnar. Registrering av kontrollresultat ska göras i djurskyddskontrollregistret senast den 20 januari året efter att kontrollen har genomförts.

Länsstyrelserna rapporterar årligen resultatet av den offentliga djurskyddskontrollen genom den enkät som Jordbruksverket skickar ut. Statistik inhämtas också genom DSK.

13 Avsnitt om kontrollpunkter

13.1 Kontrollpunkterna

Jordbruksverket har utarbetat djurslagsspecifika checklistor med kontrollpunkter utifrån tillämplig lagstiftning. Med kontrollpunkter menas de olika moment som ingår i den operativa kontrollen. Tillsammans med de djurslagsspecifika checklistorna, så finns även djurslagsspecifika bilagor framtagna tillhörande den här vägledningen.

De checklistor som finns framtagna är:

- Akvariefisk
- Avelsdjur inom slaktkycklingproduktionen
- Brevduva
- Cirkusdjur
- Djurförbud
- Djurhållning upphör
- Fiskodling
- Fjäderfä övriga
- Får
- Försöksdjur allmän
- Försöksdjur försök
- Get
- Gnagare och kanin
- Gris
- Hjortdjur
- Hund
- Hästdjur
- Iller
- Katt
- Minigris
- Nötkreatur
- Offentlig förevisning
- Pälsdjur
- Ren
- Reptil och groddjur

- Slakteri
- Slaktkyckling
- Strutsfåglar
- Sällskapsdjur utan anmärkning (u.a.)
- Sällskapsfågel
- Värphöns och unghöns fler än 350 st.
- Värphöns och unghöns färre än 350 st.
- Zoobutik allmän
- Övriga djur grundvillkor
- Övriga djur ej grundvillkor
- Transportchecklistor -Allmän, Fjäderfä, Får och get, Gris, Häst, Kanin, Nöt, Ren, Övriga djur

De bilagor till denna vägledning som finns framtagna är:

- Avelsdjur inom slaktkycklingproduktionen
- Djurtransport
- Fiskodling
- Fjäderfä övriga
- Försöksdjur allmän
- Försöksdjur försök
- Får och get
- Gris
- Hjortdjur
- Hund
- Häst
- Katt
- Nötkreatur
- Offentlig förevisning
- Pälsdjur
- Ren
- Slaktkyckling
- Strutsfåglar
- Sällskapsdjur
- Värphöns och unghöns fler än 350 st.

- Värphöns och unghöns färre än 350 st.
- Zoobutik

I de djurslagsspecifika bilagorna innehåller vissa kontrollpunkter en mer fördjupad bakgrundsbeskrivning. Detta för att åstadkomma en mer samstämmig uppfattning om hur föreskrifterna är avsedda att tillämpas. Vid bedömning av föreskrifternas olika bestämmelser är det viktigt att bedöma om den avsedda funktionen uppnås. Ibland finns detaljerade krav som kan verifieras genom mätningar; i andra delar där det saknas specifika indikatorer är det just graden av uppfyllelse av en viss funktion som behöver bedömas.

Hänvisningar till författningstext anges i checklistorna vid respektive kontrollpunkt. Checklistorna finns i DSK (Djurskyddskontrollregistret) och skrivs ut eller laddas över till Mobila DSK/Falken.

14 Ytterligare information

14.1 Nyhetsbrev

Nyheter i form av systemmedelanden gällande DSK och mobila DSK/Falken samt transportörsnotifieringar och nyheter om saker som händer gällande djurskydd och djurskyddskontroll publiceras på Ciceronen, som du som är handläggare på länsstyrelsen har tillgång till.

14.2 Samverkan inom kontrollområdet

Vägledning till dig på länsstyrelsen ges även löpande genom medverkan i nätverksmöten (28-nätverksmöten samt deltagande i referensgrupp 282), djurskyddssamordnarmöten, utbildningar eller andra plattformar där Jordbruksverket utbyter information av vägledande karaktär.

Rådet för djurskyddskontroll

Enligt djurskyddsförordningen (2019:66) 8 kap. 11 § ska Jordbruksverket, Livsmedelsverket och länsstyrelserna samverka i ett gemensamt råd, rådet för djurskyddskontroll. Rådet ska ha till uppgift att verka för att djurskyddskontrollen utvecklas i syfte att bli mer rättssäker, likvärdig och effektiv.

Rådet ska särskilt

1. samordna löpande strategiska frågor som rör djurskyddskontrollen, och
2. identifiera områden där samsyn och samverkan inom kontrollen brister.

14.3 Faktabas

På Jordbruksverkets webbplats (www.jordbruksverket.se) finns information inom djurskyddsområdet samt länkar till lagstiftningen. Rapporter, trycksaker och broschyrer inom djurskyddsområdet finns att hämta i Jordbruksverkets webbutik.

Kontrollutbildning för Djurskydd och Samsyn (KuDoS)

Jordbruksverket har tagit fram en utbildning som riktar sig till handläggare som arbetar med djurskyddskontroller. Den totala aktiva studietiden beräknas till ca 22 timmar. Utbildningen har ett varierat upplägg för att man ska kunna ta till sig informationen så bra som möjligt. I utbildningen möter man en blandning av teori, övningar, animationer och filmer.